

Da ipak ne bi bilo nesporazuma, valja reći da je ovo izdanje svakako vrijedno i korisno, jer su u njemu na jednom mjestu sabrani mnogi bitni izvori koji osvjetljavaju hrvatsku situaciju 1848.-1850. godine. Priređivač je uložio nemali napor da sve te izvore prikupi, prepíše i priredi za tisak i na tome mu valja čestitati. Objavljivanje izvora uvijek obogaćuje historiografiju jer bitno olakšava brojne uvide i ujedno znatno smanjuje opasnost od previda. Priređivač je stoga napravio dobar posao, a svi oni koji se bave ili će se baviti razdobljem i problematikom koju ova zbirka pokriva bit će ubuduće prirodno kanalizirani prema recepciji 12. broja *Fontesa*. Na kraju časopisa (str. 355-382) nalaze se, uobičajeno, ocjene i prikazi nekih recentnih naslova iz tekuće historiografske produkcije. Stručnjacima preporučujemo ovaj broj s vjehrom i nadom da će u njemu pronaći mnogo toga što će tražiti ili očekivati.

Željko Holjevac

***Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti
Zavoda za povijesne i društvene znanosti
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti,
vol. 24, Zagreb 2006., str. 356***

Zavod za povijesne i društvene znanosti Odsjeka za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izdao je krajem 2006. godine 24. svezak svog *Zbornika*. Kao i dosada, i u ovom svesku objavljeni su znanstveni članci koji pokrivaju različite teme iz razdoblja od srednjeg vijeka do kraja 19. stoljeća. Na kraju zbornika objavljeni su prikazi recentnih izdanja knjiga, zbornika i časopisa. Ukupno je objavljeno sedam izvornih znanstvenih radova, jedna recenzija, te dvadeset i sedam prikaza.

Ivan Majnarić u radu "Plemićka obitelj Radinića, ogranak nadinskih Kačića" (1-23) na temelju arhivskih izvora identificira pripadnike plemićkog roda Kačića te rješava

neka genealoška pitanja vezana uz taj rod. Ovim člankom, na kraju kojeg se donose i prijepisi dokumenata kao i revidirano rodoslovlje plemićkog roda nadinskih Kačića, autor je nadopunio svoja istraživanja na ovu temu objavljena u prethodnom broju ovog zbornika.

U radu Ivana Jurkovića "Vrhrički i hli-vanjski plemeniti rod Čubranića do sredine 15. stoljeća. Njihov društveni položaj, prostorni smještaj, posjedi i gospodarska moć" (25-69) obraća se pozornost na historiografiju o tom plemenitom rodu, nazivlje koje ga određuje, njegovo podrijetlo, materijalnu baštinu roda i njihovih podanika, te posjede i moć. Radu je pridodana i karta arheološki registriranih kasnosrednjovjekovnih groblja, crkava i samostana vrhričkog distrikta.

Autorice Lovorka Čoralic i Nedjeljka Balić Nižić u radu "Iz hrvatske vojne povijesti – *Croati a cavallo* i *Soldati Albanesi*, njihova bratovština i gradivo o njezinu djelovanju od 1675. godine do sredine XVIII. stoljeća" (71-130) bave se mletačkim prekojadranskim elitnim vojnim jedinicama te njihovom zajedničkom bratovštinom sv. Jeronima osnovanom 1675. godine. Uz detaljne analize statuta bratovštine i spisa nastalih od njezinog utemeljenja do sredine 18. st., na kraju rada donosi se još i prijepis rukopisa Matrikule bratovštine hrvatskih i albanskih vojnika, kao i niz fotografija vezanih uz bratovštinu sv. Jeronima.

Rad "Anselmo Banduri (1675.-1743.), dubrovački benediktinac u Parizu" (131-186) autorice Jelene Puškarić bavi se životom i djelom ovog znamenitog pripadnika dubrovačkog ogranka benediktinskog reda. Boraveći u čuvenoj pariškoj opatiji Saint-Germain-des-Prés, pod okriljem dom Mernarda de Montfaucona, Banduri izdaje dva znamenita djela: *Imperium Orientale sive Antiquitates Constantinopolitanae* (1711.) i *Numismata imperatorum Romanorum a Trajano Decio ad Palaeologos Augustos* (1718.). Godi-

ne 1715. Banduri je bio primljen u *Académie des inscriptions et belles-lettres*. Na kraju rada autorica donosi i prijepis korespondencije Banduri-Montfaucon, sačuvane u Francuskoj nacionalnoj knjižnici.

Na temelju dijela rukopisne ostavštine Ivana Kostrenčića autor Ivica Zvonar u radu "Prilog poznavanju života i rada Ivana Kostrenčića u Beču: 1868.-1875." (187-198) rekonstruira djelovanje ovog našeg znamenitog knjižničara za vrijeme njegove službe u bečkoj Dvorskoj knjižnici. Na temelju te, do sada gotovo potpuno neiskorištene građe iz Arhiva HAZU, autor, analizirajući korespondenciju Kostrenčića s vodećim osobama hrvatske kulturne i znanstvene scene i na temelju njegova dnevnika, donosi nepoznate detalje kako iz privatnog, tako i javnog života njega i njegovih kolega.

Rad Tihane Luetić "Socijalna slika studenata Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1874.-1914.)" (199-222) na temelju podataka iz upisnih listova studenata Filozofskog fakulteta analizira socijalnu strukturu te studentske populacije u razdoblju od osnutka sveučilišta 1874. do početka Prvog svjetskog rata. Na temelju kvantitativnih analiza autorica je nastojala pokazati iz kojih su društvenih sredina dolazili studenti Filozofskog fakulteta te ukazati na promjene u

njihovoj socijalnoj slici tijekom vremena. U radu su obrađena i pitanja studentskih stipendija kao i pitanje plaćanja, odnosno oslobođanja od *naukovine* (školarine).

Članak "Od kršćanskog do seljačkog humanizma: hrvatske nacionalne ideologije i bio-ekologija" (223-264) Tomislava Markusa analizira osnovna obilježja proučavanja političkih i nacionalnih ideologija u Hrvatskoj u 19. i 20. stoljeću iz bioekološke perspektive. Autor naglašava da su dosadašnja istraživanja nacionalnih ideologija dala vrijedne rezultate, ali da su potpuno ignorirala ekološki i evolucijski okvir ljudskog života. Polazeći od kulturocentrizma i historicizma, dosadašnji istraživači smatraju da je civilizirani čovjek neovisan o ekološkim i biološkim ograničenjima. Kao primjeri takvog pristupa u članku se analiziraju temeljna obilježja ideologija Mihovila Pavlinovića te braće Antuna i Stjepana Radića. Uzimajući u obzir određene specifičnosti socijalno-povijesnog okvira, autor se zalaže za bioekološki pristup koji priznaje ljudsku pripadnost Prirodi i važnost genskog nasljeđa. Vezano uz ovaj rad, uredništvo je smatralo važnim za objaviti i tekst Nikše Stančića pod naslovom "Pleistocenski čovjek i hrvatske nacionalne ideologije 19. i 20. stoljeća" (265-268) koji je nastao kao recenzija rukopisa rada T. Markusa.

Tihana Luetić

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Godina LIX
Zagreb 2006.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LIX, str. 1-338, Zagreb 2006.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Suizdavač

Srednja Europa, d.o.o.

Redakcijski odbor

Slaven Bertoša, Mirjana Gross, Tvrko Jakovina

Ivan Kampuš, Franko Mirošević, Ivica Prlender

Tomislav Raukar, Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa *Historijski zbornik* su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u

Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Objavlivanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Grafička priprema i tisak:

Ibis-grafika, IV Ravnice 25, Zagreb